

**ДАСТГОҲИ ИҶРОИЯИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН**

**МАРКАЗИ ТАДҚИҚОТИ СТРАТЕГИИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**ПАЁМИ
ПЕШВОИ МИЛЛАТ:
МОҲИАТ ВА САМТҲОИ АСОСИИ ОН**

**Маводи ташвиқотӣ ва фаҳмондадеҳӣ дар
асоси Паёми Асосгузори сулҳ ва ваҳдати миллӣ,
Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
(шаҳри Душанбе, 22 декабри соли 2017)**

Душанбе, 2018

МУҚАДДИМА
АҲАМИЯТ ВА ҶОЙГОҲИ ПАЁМИ СОЛОНАИ
РОҲБАРИ ДАВЛАТ ДАР НИЗОМИ ДАВЛАТДОРИИ
МУОСИР

Дар таҷрибаи муосири ҷаҳонӣ, дар ҷамъбасти ҳар сол ва дар остонаи соли нави милодӣ ба Парлумони мамлакат ва дар симои он ба тамоми халқи кишвари худ паём ироа намудани Роҳбари давлат, яке аз рукнҳои муҳимми давлати соҳибистиклол ва яке аз рамзҳои асосии давлатдорӣ демокративу ҳуқуқбунёд мебошад. Пешниҳод шудани Паём аз тарафи Роҳбари давлати Тоҷикистон ва дар доираи манфиатҳои миллии кишвар мустақилона муайян гаштани самтҳои асосии сиёсати дохилию хориҷӣ ва дурномаи рушди мамлакати мо, дар ҳақиқат, тантанаяи давлатдорӣ миллий ва амалӣ шудани ормонҳои таърихӣ мардуми шарифи тоҷик аст. Яъне **Паём сухани самимии Пешвои миллат ба ҳар як ҳамватан, пайғоми пурифтихори насли имрӯз ба наслҳои фардо ва садҳои баланду созандаи давлату миллати Тоҷикистон ба ҷомеаи ҷаҳонӣ мебошад.**

Дар айни замон, дар низоми сиёсии давлатдорӣ Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуҷҷати расмӣ ва муҳимми барномавӣ буда, ойнаи равшани рушди иҷтимоиву иқтисодӣ ва фарҳангиву сиёсии Тоҷикистон, барномаи мукаммали кории тамоми ниҳодҳо ва кутбнамои ҳаракати устувори ҷомеаи мо ба сӯйи ояндаи дурахшон мебошад.

Ин аст, ки на танҳо хизматчиёни давлатӣ, балки тамоми мардуми Ҷумҳурии Тоҷикистон гаштаву баргашта ба ин ҳуҷҷати сарнавиштсоз рӯй оварда, мазмуну моҳияти олии онро сармашқи фаъолияти худ қарор медиҳанд.

МАЗМУН ВА МУҲТАВОИ УМУМИИ ПАЁМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ БАРОИ СОЛИ 2018

Паёми имсолаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо навиди нек ва боварибахш дар бораи идомаи қадамҳои пойдор ва рушди устувори кишвар дар шароити нави ҷаҳонӣ оғоз меёбад. Пешвои миллат дар нахустҷумлаи Паёми худ мефармоянд, ки “Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо вучуди тағйирёбии вазъи сиёсӣ ва амниятӣ ҷаҳон, дар роҳи пешрафти бемайлоии иқтисодӣ, расидан ба ҳадафҳои стратегӣ ва ба ин васила таъмин намудани зиндагии шоистаи аҳоли бо қадамҳои устувор пеш меравад”. Ин рӯҳияи пур аз боварию эътимод саросари Паёмро фаро гирифта, дурустии роҳи пешгирифтаи Роҳбарияти олии кишвар дар мазмуни таҳлилии дурбинонаи Паём ба таври асоснок ифода ёфтааст.

Дар Паёми имсолаи Пешвои миллат моҳияти равандҳои асосии минтақавӣ ва ҷаҳонӣ арзёбии амиқ ёфта, маҷмуи масъалаҳои муҳимтарини ҳаёти ҷамъиятию сиёсӣ ва иҷтимоиву иқтисодии мамлакат баррасии ҳамаҷониба гашта, барои рушди устувори ҳар як соҳа ва рафъи камбудҳои ҷойдошта дар онҳо дастуру супоришҳои қатъӣ ва тақлифу хидоятҳои зарурӣ дода шуданд.

Аз назари мазмун ва муҳтавои умумии он, Паёми имсолаи Пешвои миллатро метавон ба шаш баҳши асосӣ тақсим намуд, ки ҳар яке барои рушди устувори кишвар ва таъмини зиндагии сазовори мардум аҳамияти муайянқунанда доранд:

Баҳши 1: Таҳлили равандаҳои минтақавию байналмилалӣ ва тафсири ҷойгоҳи Тоҷикистон дар ҷаҳони муосир.

Баҳши 2: Таҳлили вазъияти рушди иқтисодӣ ва ислоҳоти низоми молиявии кишвар.

Баҳши 3: Масъалаҳо ва дурнамои рушди соҳаҳои саноат ва соҳибкорӣ дар мамлакат.

Баҳши 4: Дастовардҳо ва дурнамои сиёсати иҷтимоии давлат.

Баҳши 5: Масъалаҳои таҳкими ҷомеаи ҳуқуқбунёд ва таъмини амнияти миллӣ дар шароити муосир.

Баҳши 6: Воридшавии Тоҷикистон ба марҳалаи нави рушд ва вазифаҳо барои оянда.

Ҳамин тавр, Паёми имсолаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун санади ҷомеа ва фарогир, таҳлилу баррасии амиқи тамоми соҳаҳои ҳаёти мамлакат ва дурнамои рушди устувори кишварро дар ҳамаи самтҳо дарбар мегирад. Таҳлили мазмуни умумии Паём нишон медиҳад, ки дар меҳвари он масъалаҳои таъмини зиндагии сазовор барои шахрвандони кишвар ва ғамхорӣ васеъ нисбат ба ҳар як қишри ҷомеа қарор гирифтааст. Ҳамин тавр, Паём бори дигар дидгоҳи мардумсолор ва сиёсати халқпарвару инсонмеҳвари Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба пуррагӣ ифода ва инъикос менамояд.

ТОҶИКИСТОН ВА ҶАҶОНИ МУОСИР: АРЗЁБИИ ВАЗЪИЯТИ ҶАҶОН ВА ҶОЙГОҶИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН

Бахши аввали Паёми Пешвои миллат барои соли 2018 ба арзёбии амиқи равандҳои минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ва шарҳи самтҳои асосии сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити нави байналмилалӣ бахшида шудааст. Омадани чунин бахши қавии таҳлилӣ ва фарогир дар Паём нишонгари он аст, ки Роҳбарияти олии Тоҷикистон нисбат ба моҳияти равандҳои байналмилалӣ шинохти дақиқ дошта, Тоҷикистон ҳамчун узви масъулиятшиноси ҷомеаи ҷаҳонӣ нисбати онҳо бетафовут нест. Таҳлилу нигарониҳои босалоҳияти Пешвои миллат дар ин бахш ифодагари ҷойгоҳ ва масъулияти минтақавию байналмилалӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун шахсияти соҳибназари сатҳи минтақавӣ ва ҷаҳонӣ буда, марҳалаи нав, ғаъол ва масъулиятшиносона ва масъулиятпазиронаи сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро инъикос менамояд.

**Ҷуғрофиёи ноамниҳо васеъ шуда,
ҷаҳон ба марҳалаи нави “ҷанги сард” ворид
мешавад**

Вақтҳои охир дар ҷаҳон раванди бартаричӯӣ, мусаллаҳшавии бошитоб, пайдоиши нишонаҳои марҳалаи нави “ҷанги сард” боиси нигаронӣ гардидааст. Соли ҷорӣ дар ғӯшаҳои гуногуни олам нооромиву низоъҳо идома ёфта, барои ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳамчун айёми душвору пуртазод эътироф гардид. Дар ин давра зиёда аз сад давлати дунё мавриди ҳамлаҳои ғайриинсонии террористон ва ифротгароён қарор гирифт.

Воқеият чунин аст, ки ҷуғрофияи нооромихо торафт доман паҳн намуда, таҳдиду хатарҳои глобалӣ имрӯз ба асосҳои бунёдии тартибу низоми ҷаҳонӣ ва усулҳои муносибатҳои байналмилалӣ таъсиргуздор мебошанд. Идомаи минбаъдаи ин ҳолат метавонад боиси амиқ гардидани таҳдиду хатарҳои сиёсӣ ва иқтисодӣ, амниятӣ ва башариву фарҳангӣ дар минтақаҳои гуногуни олам гардад.

Тоҷикистон сиёсати сулҳҷӯёнаро пеш гирифта, ҳамгироии хурдо бо ҷомеаи ҷаҳонӣ идома медиҳад

Дар идомаи тафсири вазъияти ҷаҳони муосир Пешвои миллат ҷойгоҳ ва сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро шарҳу тавзеҳ дода, аз ҷумла чунин фармуданд:

✓ Дар марҳалаи кунунӣ кишвари мо бо мақсади воқуниши саривақтӣ ба таҳдиду хатарҳои ҷаҳонӣ дар раванди ташаккули иқтисодӣ муносиби дохилӣ ва хориҷӣ тадбирҳои муассир меандешад.

✓ Дар ин раванд барои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамгироии бештар бо ҷомеаи ҷаҳонӣ ва минтақа, сохторҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ, инчунин, ба роҳ мондани ҳамкории фарогир муҳим мебошад.

✓ Мо ҷонибдори низоми ҷаҳонии одилона, бидуни ҷангу низоъ, густариши ҳамкории шарикӣ баробар ва судманди ҳамаи кишварҳои олам, таъмини амнӣ ва ҷаҳониву минтақавӣ бо роҳи созишу муколамаи созанда дар асоси Ойинномаи Созмони Милалӣ Муттаҳид мебошем.

✓ Бо дарназардошти воқеияти кунунӣ ва бо мақсади таъмини амнӣ ва устувор ҷиҳати пешгирӣ аз хатарҳои афзояндаи терроризму ифротгароӣ ва дигар таҳдидҳои замони муосир мо омодаем ҳамкории густурдаро бо

созмонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ ва кишварҳои шарик тақвият бахшем.

✓ Бо ин мақсад дар ҳамкорӣ бо Созмони Милалӣ Муттаҳид (СММ), Иттиҳоди Аврупо, Созмони Амният ва Ҳамкорӣ дар Аврупо ва дигар шарикони рушд моҳи майи соли 2018 дар Душанбе баргузори Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд дар мавзӯи муборизаи муштарак бо терроризму ифротгароӣ ва тундгароии хушунатомез ба нақша гирифта шудааст.

Исботи дурусти сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Таҳлили вазъи имрӯзаи ҷомеаи ҷаҳонӣ ва тамоюлҳои муносибатҳои байналмилалӣ дурустии роҳи интихобкардаи моро бар асоси татбиқи манфиатҳои миллии кишвар собит месозад. **Сиёсати «дарҳои боз» чун меҳвари аслии муносибатҳои мо бо ҷаҳони муосир воқеӣ, дуруст ва судовар будани худро нишон дод.** Ин сиёсат доираи шарикони Ҷумҳурии Тоҷикистонро тавсеа дода, барои таъмин намудани ширкати густурдаи кишварамон дар фаъолияти созмонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ заминаи мусоид фароҳам овард. Мо ин сиёсатро идома медиҳем ва дар ҷодаи таҳкими ҳамкориҳо бо ҳамаи кишварҳои ҷаҳон минбаъд низ чораҳои зарурӣ меандешем.

Дар ин раванд ҳимояи манфиатҳои иқтисодиву иҷтимоӣ ва амнияти Тоҷикистон, ҷалби сармояи хориҷӣ ҷиҳати татбиқи лоиҳаҳои бузурги инфрасохторӣ, эҷоди шароити мусоиди берунӣ барои рушди устувори кишвар ва таъмини беҳатарии он муҳим арзёбӣ мегардад.

Эътирофи Тоҷикистон ҳамчун пешсафи ҳалли масъалаҳои глобалӣ дар соҳаи об дар арсаи ҷаҳон

Тавре маълум аст, дар солҳои охир Пешвои миллати мо дар самти ҳалли масоили вобаста ба об дар арсаи байналмилалӣ ва минтақавӣ чандин ташаббуси созандаро пешниҳод кардаанд, ки онҳо аз тарафи ҷомеаи ҷаҳонӣ пазируфта шуда, ҳамчун барномаҳои дорои аҳаммияти глобалӣ аз тарафи Созмони Милали Муттаҳид тасдиқ ва татбиқ гаштаанд. Дар натиҷа, тибқи арзёбиҳои байналмилалӣ, Тоҷикистон тайи ду даҳсолаи гузашта ташаббускори ҷаҳонии ҳалли масоили глобалӣ дар соҳаи об эътироф гардид.

Дар ин самт Пешвои миллат ҳамчунин фармуданд, ки мо татбиқи пайгириҳои дипломатияи ҳамкорӣ дар соҳаи обро василаи воқеии ҳалли мушкилот дар ин самт медонем ва дар даҳсолаи оянда низ иҷрои ин нақши пешбарро идома хоҳем дод.

Соли 2018 дар айёми таҷлили ҷашни Наврӯзи байналмилалӣ ва Рӯзи ҷаҳонии об – 22 март раванди татбиқи ташаббуси нави глобалии **Тоҷикистон – Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, 2018–2028»** расман оғоз мегардад. Вобаста ба ин, дар мамолики гуногуни ҷаҳон, аз ҷумла кишвари мо чорабиниҳои муҳим баргузор мешаванд.

Рушди робитаҳо бо кишварҳои Осиёи Марказӣ ва ИДМ аз муҳимтарин самтҳои сиёсати хориҷии Тоҷикистон боқӣ мемонад

Мувофиқи моддаи 69-уми Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷиро муайян мекунад. Бо таваҷҷуҳ ба ин, дар Паёми имсолаи Роҳбари давлат баъзе самтҳо ва авлавиятҳои сиёсати хориҷии Тоҷикистон мушаххасан тафсир шудаанд. Дар ин масъала аз ҷумла чунин омадааст:

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони Истиқлолияти худ ҳамкориҳои густурдаи минтақавиро воситаи муҳимтарини ҳалли масъалаҳои иқтисодиву тичоратӣ, иҷтимоӣ, экологӣ ва таъмини амнияти субот дар Осиёи Марказӣ доништа, ҷонибдори таҳкими муносибатҳои байниҳамдигарии мардумони минтақа дар асоси дӯстӣ ва хусни эътиҳод мебошад. Умумияти ҳадафу вазифаҳои, ки дар назди давлатҳои мо қарор доранд, зарурати дар минтақа муҳайё намудани фазои мусоиди рафтуомади озода одамон, интиқоли беамониати молу сармоя ва захираҳои меҳнатиро тақозо менамояд.

Бо тақия ба ин усул мо метавонем ҳамкориҳои ягонаро дар соҳаи амният низ густариш бахшида, яқчо бар зидди таҳдиду хатарҳои глобалии муосир дар минтақа муқовимат ва истодагарӣ намоем.

Итминон дорем, ки ҳамгироии созандаи минтақавӣ ба манфиати ҳамаи давлату халқҳои Осиёи Марказӣ мебошад.

Дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳким ва густариши муносибатҳо бо кишварҳои узви Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил (ИДМ) мавқеи стратегӣ ва моҳияти хос дорад. Ҷумҳурии Тоҷикистон раёсати Иттиҳоди Давлатҳои Мустақилро дар соли 2018 ба зимма гирифтааст.

Мулоқоти сарони давлатҳо ва ҳукуматҳои кишварҳои аъзо соли оянда дар Тоҷикистон аз муҳимтарин чорабиниҳои раёсати мо арзёбӣ мегардад.

Дар мамлақати мо, ҳамчунин, Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба татбиқи Даҳсолаи байналмилалӣ амал “Об барои рушди устувор, 2018–2028” ва ҷаласаи сарони ҳукуматҳои кишварҳои аъзои Созмони Ҳамкориҳои Шанхай (СҲШ) баргузор мегарданд, ки мақоми муҳим хоҳанд дошт.

Эҳёи иқтисодӣ ва рушди иҷтимоӣ калиди ҳалли низои Ҷумҳурии Исломии Афғонистон

Пешвои миллат ба муносибатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишвари ҳамсоия Афғонистон ба таври махсус ишора намуда, дар ин бора аз ҷумла фармуданд:

–Мо чунин мешуморем, ки кумак ба эҳёи иқтисодӣ ва рушди иҷтимоии Афғонистон беҳтарин роҳи истиқрори сулҳу субот дар ин кишвар ва таъмини амният дар минтақа мебошад. Аз ин рӯ, аз ҷомеаи ҷаҳонӣ даъват ба амал меорем, ки ҷиҳати дастгирии рушди иҷтимоиву иқтисодӣ ва беҳтар намудани вазъи амниятии ин кишвар кумакҳои амалии худро афзоиш диҳанд.

Тоҷикистон кӯшиш менамояд, ки ҳамкориҳои беғаразонаро бо Ҳукумати кишвари ҳамсоия дар ҳамаи ин соҳаҳо тақвият бахшад.

Самтҳои дигари сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ вусъат меёбанд

Пешвои миллат дар ин масъала таъкид намуданд, ки:

✓ Ҳамкорӣ бо кишварҳои Аврупо ва Амрико дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми хоса дорад.

✓ Мо ҷонибдори рушди минбаъдаи равобити Тоҷикистон бо ин гурӯҳи кишварҳо, ки шарикони муҳими байналмилалӣ мо ба шумор меравад, дар асоси усулҳои хусни тафохум, эҳтироми якдигар ва барои ҷонибҳо судманд мебошем.

✓ Дар баробари ин, кишвари мо бо мақсади фаъол гардидани муносибат ва ҳамкориҳо бо кишварҳои ҷануби Африқо ва Амрикои Лотинӣ тадбирҳо меандешад.

**Рушди дипломатияи иқтисодӣ
ҳамчун самти афзалиятноки сиёсати хориҷии
Тоҷикистон**

Пешвои миллат рушди дипломатияи иқтисодиро яке аз самтҳои авлабиятноки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дониста, дар ин бора чунин фармуданд:

–Таҳаввулоти босуръати геоиқтисодии замони муосир боиси афзоиши аҳаммияти дипломатияи иқтисодӣ гардидаанд. Аз ин рӯ, истифодаи муассир ва самараноки василаҳои дипломатияи иқтисодӣ ҷиҳати расидан ба ҳадафҳои миллию давлатӣ яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати хориҷии Тоҷикистон маҳсуб меёбад.

Густариши ҳамкориҳои иқтисодӣ бо шарикони минтақавӣ ва ҷаҳонӣ, сохторҳои байналмилалӣ ва минтақавии молиявӣ қарзӣ бояд дар маркази таваҷҷуҳи Ҳукумати кишвар ва ниҳодҳои дахлдори он бошад. Ҳукумати мамлакат бояд дар татбиқи уҳдадориҳои Тоҷикистон дар ҷаҳорҷӯби созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ ва ҷалби беҳтари ин созмонҳо ба иҷрои барномаҳо ва лоиҳаҳои муҳимми кишвар, аз ҷумла Стратегияи миллии рушд барои давраи то соли 2030 чораҳои заруриро роҳандозӣ намояд.

Зарур аст, ки дар самти пешбурди ҳамкориҳои минбаъда бо мамлакатҳои хориҷӣ вазорату идораҳо фаъолияти худро ҷиҳати ҳифзи манофеи миллии кишвар, ҷалби сармояи хориҷӣ, аз ҷумла сармояи мустақим ва технологияҳои нав ҳарчи пурсамар роҳандозӣ намоянд.

**Сарвати бузурги маънавӣю тамаддунии миллати
тоҷик бояд асоси рушди дипломатияи фарҳангӣ ва
башардӯстона бошад**

Дар марҳалаи кунунӣ бояд ба фаъолияти давлати мо дар самти густариши ҳамкориҳои башариву фарҳангӣ бо мамлакатҳои дунё боз ҳам вузъат бахшида шавад.

Миллати тоҷик соҳиби ойину суннатҳои бостонӣ ва фарҳанги қадима буда, дар тамаддуни ҷаҳонӣ саҳми сазовор гузоштааст. Суннату ойинҳои нек ва ҷашнҳои миллии мо, мисли Наврӯз, Меҳргон ва Сада дар тӯли таърих барои тарғиби ахлоқи маънавиёти созанда хизмат кардаанд. Бинобар ин, зарур аст, ки дастовардҳои маънавию моддии мардуми шарифи мо ба Феҳристи умумиҷаҳонии ЮНЕСКО ворид гарданд ва нақши тамаддунсози миллати тоҷикро минбаъд низ боло баранд.

Ба ин хотир Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифадор аст, ки ҷиҳати пешбурди самарабахши ҳадафу вазифаҳои сиёсати хориҷӣ ва густариши робитаҳои бисёрсамта бо кишварҳо ва созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ ҳарчи бештар кӯшишу талош намояд

2

ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИЯТИ ИҚТИСОДИИ ВА ИСЛОҲОТИ НИЗОМИ МОЛИЯВИИ КИШВАР ДАР ПАЁМ

**Оғози рушди устувори кишвар дар доираи
«Стратегияи миллии рушди Тоҷикистон барои давраи то
соли 2030»**

Баҳши марказии Паёми Пешвои муаззами миллатро баррасии вазъияти иқтисодии мамлакат ва таҳлили дурнамои миёнамуддат ва дарозмуддати он ташкил медиҳад. Дар он аз ҷумла омадааст, ки “Ҳукумати мамлакат ҳамаи захираву имкониятҳоро барои таҷдиду бунёди инфрасохтори иқтисодиву иҷтимоӣ, ворид намудани технологияҳои ҳозиразамон, ҳалли масъалаҳои вобаста ба соҳаҳои обу энергетика, махсусан, истифодаи манбаъҳои энергияи барқароршаванда ва

татбиқи “иқтисодиёти сабз”, фароҳам овардани фазои мусоид барои сармоягузориву соҳибкорӣ, рушди бахши хусусӣ ва таъмини волоияти қонун сафарбар кардааст.” Бо таваҷҷуҳ ба ин, дар Паём вазифагузорӣ шудааст, ки “мо бояд минбаъд низ доир ба ҳифзи манфиатҳои иқтисодии кишвар, истифодаи самаранокӯ оқилонаи имконияту захираҳои мавҷуда ва дарёфти сарчашмаҳои нави рушди иқтисодӣ, баланд бардоштани қобилияти рақобати истеҳсолоти ватанӣ ва татбиқи технологияҳои инноватсионӣ кӯшиш намоем”.

Бо ин мақсад дар кишвар заминаҳои мусоид муҳайё гардида, стратегияву барномаҳои давлатӣ амалӣ шуда истодаанд. Тайи ду соли охир татбиқи “Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030” амалӣ гардида, тадбирҳои афзалиятноки давраи аввали он ба “Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020” ворид шудаанд ва нишондиҳандаҳои маҷмӯии рушди иқтисодӣ асосан иҷро гардида истодаанд. Барои расидан ба ҳадафҳои пешбинишуда дар ин давра аз ҳисоби буҷети давлатӣ зиёда аз 36 миллиард сомонӣ ҷудо гардида, дар солҳои 2018–2020 ба ин мақсад равона сохтани қариб 70 миллиард сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Нишондиҳандаҳои иқтисодии соли 2017 ва вазифаҳои нав дар назди хоҷагии халқи кишвар

Дар соли 2017 нишондиҳандаҳои макроиқтисодии кишвар дар сатҳи устувор нигоҳ дошта шуда, суръати рушди воқеии иқтисодиёт ба 7 дарсад ва ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба 60 миллиард сомонӣ баробар гардид.

✓ Тибқи дурнамо дар се соли минбаъда ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ зиёда аз 30 дарсад афзоиш

ёфта, то ба 82 миллиард сомонӣ расонида мешавад. Вобаста ба ин, ба Ҳукумати мамлакат супориш дода шуд, ки натиҷаи ду соли татбиқи барномаҳо ҳаматарафа таҳлил карда, минбаъд ҳаммаи имкониятҳои мавҷударо барои сифатнок амалӣ гардонидани он сафарбар намояд. Ҳамзамон бо ин, самаранокӣ ва қобилияти рақобати ҳаммаи иқтидорҳоро ба таври назаррас баланд бардошта, ислоҳоти соҳаҳои иқтисодии миллиро идома диҳад.

✓ Дар соли 2017 **маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ** ба ҳар нафар аҳолии нисбат ба соли гузашта 12 дарсад ва дар муқоиса бо нишондиҳандаи пешбинишудаи барномавӣ 8 дарсад зиёд гардида, даромади пулии аҳолии 10 дарсад афзоиш ёфт.

✓ Рушди соҳаҳои иқтисодии милли, аз ҷумла саноат 21,5 дарсад, кишоварзӣ 7,2, маблағгузорӣ ба сармояи асосӣ беш аз 6, савдои чакана 6,6 ва хизматрасонии пулакӣ 1,8 дарсад таъмин гардида, таваррум дар сатҳи 6,3 дарсад нигоҳ дошта шуд.

✓ Қисми даромади буҷети давлатӣ, дар маҷмӯъ, иҷро шуда, ҳаҷми буҷети соли 2018 ба маблағи 21,3 миллиард сомонӣ ва назар ба соли 2017-ум 7,3 дарсад зиёд муайян гардид.

✓ Ҳарчанд ки дар 11 моҳи соли 2017 содирот нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 35,4 дарсад афзоиш ёфта, воридот 10 дарсад кам шудааст, вале ин нишондиҳанда моро қонеъ карда наметавонад, зеро ҳоло ҳам қисми зиёди маҳсулот бе коркарди ниҳой содирот карда мешавад.

Бинобар ин, ба масъалаҳои тақвияти рушди содирот, тезонидани ҷараёни диверсификатсияи истеҳсолоти ба содирот нигаронидашуда аҳамияти махсус дода, барои коркарди ниҳоии маҳсулоти кишоварзӣ, аз ҷумла пахта ва

меваю сабзавот, истихроҷи маъдан, коркарди металлу сангҳои гаронбаҳо тадбирҳои зарурӣ андешида шаванд.

Аз 1-уми сентябри соли 2018 музди меҳнати кормандони соҳаҳои буҷетӣ зиёд карда мешавад:

беҳбуди вазъи иҷтимоии аҳоли дар маркази таваҷҷуҳи Пешвои миллат

Дар буҷети давлатӣ вазифаҳои иҷтимоии он ба инобат гирифта шуда, Ҳукумати кишвар барои баланд бардоштани сатҳи некуаҳволии мардум пайваста чораҷӯӣ менамояд.

✓ Дар панҷ соли охир маблағгузори соҳаҳои маориф аз буҷети давлатӣ 2,3 баробар ва тандурустӣ 2,1 баробар зиёд шуда, соли 2017 нисбат ба соли 2016 мутаносибан 16 дарсад ва 25 дарсад афзоиш ёфтааст.

✓ Бо дарназардошти рушди иқтисодиёти мамлакат ва имкониятҳои имрӯзаи молиявӣ аз 1-уми сентябри соли 2018 музди меҳнати кормандони соҳаҳои буҷетӣ зиёд карда мешавад.

✓ Аз ҷумла музди меҳнати кормандони мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ, муассисаҳои маориф, илм, фарҳанг, варзиш, тандурустӣ, муассисаҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳои буҷетӣ 15 дарсад, инчунин, музди меҳнати кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва хизматчиёни ҳарбӣ 10 дарсад зиёд карда мешавад.

✓ Ҳадди ақал ва ҳадди ниҳоии нафақа аз рӯи синну сол ва нафақаи заминавӣ, инчунин, нафақаҳои меҳнатии шаҳрвандон ба ҳисоби миёна то 15 дарсад, стипендияи донишҷӯён ва дигар навъҳои стипендия 15 дарсад зиёд карда мешавад.

Минбаъд буҷети давлатӣ ба рушди мамлакат нигаронида шавад

Чиҳати истифодаи самаранок ва мақсадноки маблағҳои буҷетӣ, назорат ва таъмини шаффофияти хароҷоти он ҳоло ислоҳоти идоракунии молияи давлатӣ амалӣ мегарданд. Дар раванди татбиқи ин ислоҳот мо буҷетеро роҳандозӣ мекунем, ки он **ба рушди мамлакат нигаронида шудааст**. Буҷети рушд дар баробари иҷрои уҳдадорихоии иҷтимоии афзояндаи давлат ба густариши фаъолияти инноватсиониву сармоягузорӣ, татбиқи босифати барномаҳои соҳавӣ ва бунёди иншооти инфрасохторӣ мусоидат менамояд. Дар ин раванд бояд ба усулҳои муосири арзёбии стратегияву барномаҳои қабулгардидаи рушд эътибори ҷиддӣ дода, маблағгузорию барномавӣ минбаъд аз рӯи натиҷа ва самаранокии он татбиқ карда шавад.

Амалӣ намудани чорабиниҳо вобаста ба танзими тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷетӣ имкон медиҳад, ки самаранокии фаъолияти мақомоти давлатӣ беҳтар гардида, назорати истифодаи шаффофи молияи давлатӣ ва татбиқи барномаҳои соҳавӣ таъмин карда шавад.

Ҳаҷми буҷетҳои маҳаллӣ дар соли 2017 ба 5,3 миллиард сомонӣ расидааст

Чунин тадбирҳо ба тақмили раванди маблағгузорӣ дар маҳал низ мусоидат менамоянд. Бояд гуфт, ки ҳаҷми буҷетҳои маҳаллӣ дар соли 2017 ба 5,3 миллиард сомонӣ расида, дар он ҳиссаи дастгирӣ аз буҷети ҷумҳуриявӣ 16,7 дарсадро ташкил дод.

Бо вучуди ин, таҳлили сифати иҷрои буҷет ва барномаҳои рушди иҷтимоиву иқтисодии шаҳру ноҳияҳо нишон медиҳад, ки имкониятҳои воқеии маҳалҳо ба назар гирифта намешаванд. Аз ин лиҳоз, мақомоти иҷроияи

ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо бояд ҷиҳати баланд бардоштани самаранокӣ ва таъмини шаффофияти истифодаи маблағҳои буҷетӣ, инчунин, ташаққули сарчашмаҳои иловагии буҷетҳои маҳаллӣ тадбирҳои мушаххас андешанд.

Тадбирҳо барои беҳбуди низоми пулию қарзии кишвар

Вазъи низоми пуливу қарзии кишвар, бахусус, фишори қурб ба асъори миллий, ноустувории сармоияи бонкӣ, сатҳи нокифояи қарздиҳӣ ба иқтисоди миллий ва ҷалби сармоияи моро водор месозад, ки дар ин самт тадбирҳои таъхирнопазир андешем.

Соли 2017 ҳаҷми қарздиҳӣ аз ҷониби бонкҳо нисбат ба соли 2016-ум 4 дарсад кам гардид.

Дар ин бахш Пешвои миллат ба ҷой доштани баъзе камбудиву мушкилот дар фаъолияти бонкҳо таъкид намуда, барои феврал бартараф кардани онҳо дастуру супоришҳои қатъӣ доданд.

Пасандозҳои ташкилотҳои қарзӣ ба санаи 30 ноябри соли 2017 маблағи қариб 9 миллиард сомони ро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум 464 миллион сомонӣ ё 5 дарсад кам шудаанд.

Таҳлили сохтори қарзи ҷудогардида дар 11 моҳи соли 2017 нишон медиҳад, ки ҳаҷми он ба соҳибқорони истеҳсолӣ ҳамагӣ 4 дарсад ва ба соҳаҳои хизматрасонӣ 43 дарсад зиёд шудааст.

Чунин вазъ ба суръати рушди соҳаҳои воқеии иқтисод ва махсусан, ба раванди саноатикунони кишвар таъсири манфӣ мерасонад.

Вобаста ба ин, Бонки миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро зарур аст, ки дар самти гузаронидани ислоҳоти зарурии пуливу қарзӣ, муътадил нигоҳ доштани қурби пули миллий, сатҳи нархҳо, фаъолияти бонкҳо,

назорати риояи конунгузории бонкӣ ва такмили он, паст кардани дараҷаи хавфҳо ва ҷорӣ намудани усулҳои идораи корпоративӣ чораҳои мушаххас андешад. Бо мақсади танзими хизматрасониҳои пардохтӣ, осон ва шаффоф гардонидани амалиёт, кам намудани истифодаи пули нақд дар муомилот ва вусъат бахшидани ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ тадбирҳои зарурӣ амалӣ мегарданд. Аммо таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки гарчанде соли сипаришуда шумораи дорандагони қортҳои пардохтӣ 5,5 дарсад зиёд шуда, 1,7 миллион нафарро ташкил додааст, вале то ба ҳол 95 дарсади амалиёти қортӣ бо гирифтани пули нақд вобаста мебошад.

Ҳамзамон бо ин, зарур аст, ки бо мақсади таъмини рақобати солим дар бозори хизматрасониҳои бонкӣ ва дастрасии аҳоли ба воситаҳои молиявӣ, инчунин, ҷалби бештари сармоя ба ин соҳа ҳадди ақалли сармояи ойинномавӣ барои бонкҳои нафтаъсис, ки ҳоло 80 миллион сомониро ташкил медиҳад, 50 миллион сомонӣ муқаррар карда шавад.

3

МАСЪАЛАҲОИ РУШДИ СОҲАҲОИ САНОАТ ВА СОҲИБКОРӢ ДАР ПАЁМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Дар Паёми имсолаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба масъалаҳои рушди соҳаҳои гуногуни саноатӣ ва дастгирии ҳамаҷонибаи соҳибкорӣ дар кишвар таваҷҷуҳи махсус дода шудааст. Дар он аз ҷумла пешбинӣ мешавад, ки саҳми бахши хусусӣ дар сармоягузории иқтисодиёти миллӣ афзоиш ёфта, минбаъд фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо дар масъалаи ҷалби сармоя ба таври алоҳида арзёбӣ мешавад.

Дар ин бахш ояндаи рушди кишвар дар шакли индустриалӣ ва инноватсионӣ пешбинӣ гашта, ба рушди соҳаҳои афзалиятноке чун энергетика, сохтумони роҳҳо, ворид намудани технологияи нав дар соҳаи кишоварзӣ ва таъмини аҳоли бо маҳсулоти солиму хушсифат таъкид гаштааст. Ҳамчунин, Пешвои миллат соли 2018-ро «**Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ**» эълон намуда, барои рушди ин соҳаи муҳимм як силсила дастуру супоришҳои судманд фармуданд.

То соли 2020 саҳми баҳши хусусӣ дар сармоягузори умумӣ ду баробар афзоиш дода мешавад

Тайи ду соли охир ба иқтисоди миллӣ аз ҳамаи манбаъҳои сармоягузорӣ беш аз 22 миллиард сомонӣ равона ва азҳуд карда шудааст, ки 6 миллиард сомонии онро маблағи лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ ташкил медиҳад. Дар ин давра ҷиҳати амалӣ гардонидани 26 лоиҳа барои рушди инфрасохтори энергетикӣ, нақлиётӣ ва иҷтимоӣ 40 созишномаи қарзиву грантӣ ба маблағи 7 миллиард сомонӣ ба имзо расида, татбиқ шуда истодааст. Вобаста ба ин, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ бояд назорати ҷиддиро дар самти татбиқи босифату шаффоф ва саривақтии лоиҳаҳо ба роҳ монад. Тибқи санадҳои барномавӣ ҳиссаи баҳши хусусӣ дар сармоягузори умумӣ то соли 2020 ду баробар афзоиш дода мешавад.

Минбаъд фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо дар масъалаи ҷалби сармоя ба таври алоҳида арзёбӣ мешавад

Чунин ҳадаф моро водор месозад, ки ба масъалаи фароҳам овардани фазои мусоид ва ҷорӣ намудани усулҳои ҳавасмандгардонии фаъолияти соҳибкориву

сармоягузорӣ дар маҳалҳо эътибори аввалиндараҷа диҳем. Вобаста ба таҳлили хусусиятҳои хоси ҳар як минтақа, захираҳои табиӣ ва инсонӣ, иқлим ва шароити ҷойгиршавии онҳо бояд таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои гуногуни сармоягузорӣ фаъол гардонидани шавад. **Аз ин рӯ, Ҳукумати мамлакат бояд усули арзёбии фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳоро аз рӯи саҳми онҳо дар фароҳам овардани фазои мусоид барои соҳибкорӣ, ташкили ҷойҳои нави қору фаъол гардонидани сармоягузорию хусусӣ ҷорӣ намояд.**

Дар баробари ин, фаъолияти минтақаҳои озода иқтисодӣ вобаста ба ҷалби сармоя ва ташкили инфрасохтор бояд тақвият дода шавад. Ҳукумати кишвар бояд мушкilotи ҷойдоштаи минтақаҳои озода иқтисодиро ҳаматарафа омӯхта, барои тақвият бахшидан ба фаъолияти онҳо ва ташкили дигар минтақаҳои озода иқтисодӣ дар ҳудуди мамлакат тадбирҳои иловагиро амалӣ намояд.

**Тафтишҳо боз ҳам камтар шуда,
рушди соҳибкорӣ дастгирии ҳамачониба меёбад**

Пешвои миллат нисбат ба рушди соҳибкорӣ дар кишвар таваҷҷуҳи пайваста дошта, ҳар сол дар воҳӯрии алоҳида бо соҳибкорон бо масъалаҳои онҳо аз наздик шинос шуда, нисбат ба рушди соҳа дастуру супоришҳои мушаххас медиҳанд. Аз ҷумла дар мулоқоте, ки 14-уми октябри соли 2017 бо соҳибкорону сармоягузoron баргузор шуд, масъалаҳои вобаста ба бурду боҳти соҳа муфассал таҳлил гардида, ҳамаи пешниҳодҳои соҳибкорон омӯхта шуданд ва ҳоло нақшаи чорабиниҳо амалӣ шуда истодааст.

Дар Паёми имсола низ Пешвои миллат ба масъалаҳои рушди соҳибкорӣ рӯй оварда, дар ин бора аз ҷумла фармуданд:

✓ Бо вуҷуди дастгирии ҳаматарафаи давлат ҳолатҳои риоя нагардидани қонунгузори аз ҷониби баъзе субъектҳои соҳибкори ба назар мерасанд. Дар натиҷаи санҷишҳои дар солҳои 2016–2017 гузаронидашуда маълум гардид, ки маблағи андозӣ аз ҷониби субъектҳои хоҷагидор пинҳонкардашуда 1,6 миллиард сомониро ташкил додааст.

✓ Дар асоси қарори Ҳукумати мамлакат аз 27 майи соли 2017 бояд аз ҳисоби чор сохтору ҳадамоти Вазорати кишоварзӣ, Кумитаи беҳатарии озуқаворӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар заминаи се ҳадамоти Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли: Ҳадамоти давлатии ҳифзи тандурустии аҳоли таъсис дода шавад. Таъсис додани сохторҳои зикршуда ба кам кардани такроршавии вазифаҳои ба ҳам монанд, ҳамоҳангсозии санҷишҳо, сарфаи маблағҳои буҷет ва кам гардидани монеаҳо барои фаъолияти соҳибкори мусоидат менамояд.

✓ **Зарур мешуморам, ки бо мақсади баргараф намудани санҷишҳои беасосу такрорӣ ва фароҳам овардани фазои мусоид барои соҳибкори ба ҳама гуна санҷишҳои фаъолияти соҳибкорони истехсолӣ, ба истиснои санҷишҳои нақшавии мақомоти андоз, Прокуратураи генералӣ, Палатаи ҳисоб, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва Бонки милли дар давоми ду соли минбаъда мораторий эълон карда шавад.**

Ояндаи Тоҷикистон дар шакли индустриалӣ ва инноватсионӣ пешбинӣ гардидааст

Бо дарназардошти тағйирёбии вазъу талаботи бозори ҷаҳонӣ ва таъмини рушди устувори иқтисодӣ

тараққӣ додани соҳаи саноат ва коркарди маҳсулоти он то ҳадди ниҳой аз ҷумлаи вазифаҳои муҳимтарин мебошад.

Хотиррасон менамоям, ки **пешрафти ояндаи Тоҷикистон дар шакли индустриалӣ ва инноватсионӣ пешбинӣ гардида**, ҷиҳати татбиқи ин ҳадаф бо истифода аз технологияҳои муосир баланд бардоштани самаранокии саноати коркард ва қобилияти рақобати маҳсулоти ватанӣ бисёр муҳим мебошад.

Бинобар ин, Вазорати саноат ва технологияҳои нав вазифадор аст, ки дар асоси таҳлили иқтисодӣ имконоти минтақаҳо ва муайян намудани самтҳои афзалиятноки истеҳсолоти саноатӣ доир ба пайваста афзоиш додани коркарди ашёи хом то дараҷаи маҳсулоти ниҳой барномаҳои соҳавиро фаъолон татбиқ намояд.

Барои тақвият бахшидан ба фаъолияти корхонаҳои саноатӣ ва бо кадрҳои баландихтисос таъмин намудани онҳо, зарур аст, ки ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ бо корхонаҳои саноатӣ дар самти омода намудани кадрҳо бо ихтисосҳои техникӣ ва технологӣ густариш дода шавад.

✓ Соли 2017 дар шаҳру ноҳияҳои гуногун 150 корхонаи саноатӣ бо таъсиси 3 ҳазор ҷойи кор бунёд ва ба истифода супорида шуд.

✓ Дар ин давра истеҳсоли риштаи пахтагин 2,8 баробар, қолин ва маҳсулоти он 1,6 баробар ва матоъҳо 42 дарсад афзуд, ки натиҷаи тадбирҳои амалинамудаи Ҳукумати кишвар дар самти коркарди ниҳоии маҳсулоти ватанӣ мебошад.

Вобаста ба ин, зарур аст, ки барои таъмини коргоҳҳои бофандагӣ бо ашёи хоми ватанӣ ва то маҳсулоти ниҳой коркард намудани нахи пахта тадбирҳои иловагӣ андешида, истеҳсоли пахта дар мамлакат мунтазам афзоиш дода шавад.

✓ Таҳлили сохтори маҳсулоти саноатӣ нишон медиҳад, ки дар кишвар истеҳсоли ангишт бо маром афзоиш ёфта, соли ҷорӣ бори аввал дар даврони соҳибистиклолӣ ба 1,7 миллион тонна расонида шуд.

✓ Дар соли 2017 бо вучуди 21 дарсад таъмин шудани рушди саноат истеҳсоли 36 навъи маҳсулот кам шудааст. Чунин вазъ иҷроӣ барномаи давлатии мусоидат ба содирот ва воридотивазкуниро мушкил мегардонад.

Тибқи таҳлилҳо рушди содирот асосан аз ҳисоби корхонаҳои саноатии солҳои охир бунёдгардида таъмин шуда истодааст. Танҳо дар зарфи солҳои 2016–2017 содироти маҳсулоти маъдан дуҷуним баробар афзуда, ҳиссаи он зиёда аз 45 дарсадро ташкил додааст. Яъне гуногуншаклии содирот ҳоло ҳам дар сатҳи зарурӣ таъмин нагардидааст, ки ин вобастагии кишварро аз омилҳои берунӣ зиёд мегардонад.

Бинобар ин, Ҳукумати мамлакат бояд ҷиҳати гузаронидани таҳлили имкониятҳои афзоиш додани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти содиротӣ бо арзиши баланди иловашуда ва ба роҳ мондани истеҳсоли молҳои ивазкунандаи воридот чораҷӯӣ карда, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дастгирии содирот ва баланд бардоштани қобилияти рақобат»-ро таҳия намояд.

Тоҷикистон дар останаи истиқлолияти энергетикӣ қарор дорад:

дурнамои рушди соҳаи энергетикаи мамлакат

Дар Паёми имсолаи Пешвои миллат масъалаи рушди соҳаи энергетика ба таври муфассал баррасӣ гашта, дар он аз ҷумла чунин омадааст:

✓ Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ яке аз кишварҳои татбиқкунандаи “иктисодиёти сабз” ба шумор рафта, аз лиҳози истифодаи манбаъҳои таҷдидшавандаи энергия дар қатори шаш мамлақати

пешсафи сайёра қарор дорад, зеро 98 дарсади барк тавассути неругоҳҳои барқи обӣ истехсол мешавад.

✓ Лоихаи таҷдиди неругоҳи барқи оби “Норак” дар ду марҳала бо ҷалби 6 миллиард сомонӣ пешбинӣ шуда, марҳалаи якуми он оғоз ёфт.

✓ Дар самти татбиқи лоихаи таҷдиди неругоҳи барқи оби “Сарбанд” ба маблағи 1,1 миллиард сомонӣ корҳо оғоз ёфта, агрегати якуми он соли 2018 ба кор андохта мешавад.

✓ Неругоҳи барқи оби “Қайроққум” яке аз кухнатарин неругоҳҳо буда, аз соли 1957 мавриди истифода қарор дорад.

✓ Барои таҷдиди ин нерӯгоҳ 600 миллион сомонӣ ҷалб гардида, корҳо тибқи лоиха соли оянда оғоз мешаванд.

✓ Дар маҷмӯъ, барои таҷдиди нерӯгоҳҳои амалкунанда беш аз 8 миллиард сомонӣ равона мегардад.

✓ Барои бунёди неругоҳи барқи оби “Роғун” соли 2017-ум аз ҳамаи манбаъҳо 4 миллиарду 700 миллион сомонӣ харҷ гардид ва дар соли 2018 ба ин мақсад қариб 5 миллиард сомонӣ пешбинӣ шудааст.

✓ Илова бар ин, ҳоло барои навсозии системаи энергетикӣ кишвар ва бунёди инфрасохтори зарурии содироти он татбиқи 7 лоихаи давлатии сармоягузорӣ ба маблағи 8,1 миллиард сомонӣ идома дошта, дар маҷмӯъ, барои рушди соҳа беш аз 21 миллиард сомонӣ (яъне 2 миллиарду 400 миллион доллари амрикоӣ) равона гардидааст.

✓ **Бо роҳандозӣ гардидани тадбирҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин самт мо тавонистем, ки аввалин бор дар замони соҳибистиклолӣ дар давраи тирамоҳу зимистон аҳолии кишвар ва соҳаҳои**

иқтимоиву иқтисодиро бо нерӯи барқ бе маҳдудият таъмин намоем.

✓ Дар умум, мо метавонем дар се соли оянда ба истиклолияти энергетикӣ ноил гардем.

Арзонтарин неруи барқ дар Тоҷикистон аст, пас бояд онро қадрдонӣ ва сарфачӯӣ намоем

Тавре дар Паём омадааст, тарифи миёнаи як киловатт-соат неруи барқ ба аҳоли дар кишварҳои узви Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, ба мисли Қазоқистон 30 дирам, Русия 38–40 дирам, Беларус 44–45 дирам, Ўзбекистон 53–55 дирам, Арманистон 80 дирам буда, дар Аврупо, аз ҷумла Дания, Олмон, Белгия ва ғайра ҳатто 2,8–3 сомонӣ мебошад. **Дар Тоҷикистон нархи як киловатт соат барқ ҳамагӣ 17 дирамро ташкил медиҳад.**

Дар баробари ин, истеъмолкунандагон ва тамоми сокинонро зарур аст, ки барои кам кардани талафоти нерӯи барқ ва истифодаи сарфакоронаи он, аз ҷумла тавассути истифодаи васеи технологияҳои каммасраф кӯшиш намоянд.

Тоҷикистон аз бунбасти иртиботӣ баромада, ба кишвари муҳими транзитӣ табдил мешавад

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ноил шудан ба ҳадафи то соли 2030 ба кишвари транзитӣ табдил додани Тоҷикистон дар замони соҳибистиклолӣ лоиҳаҳои давлатии сармоягузорию бо ҷалби беш аз 12 миллиард сомонӣ амалӣ мегардонад.

✓ Имрӯзҳо татбиқи лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ доир ба таҷдиди роҳи Душанбе–Қӯрғонтеппа, Хуҷанд–Исфара, Кӯлоб–Шамсиддини Шохин, Шкев–Қалъаихумб,

Темурмалик–Балҷувон–Ховалинг ва қитъаҳои дигар ба маблағи 7,7 миллиард сомони идома дорад.

✓ Лоихаҳои таҷдид ва бунёди роҳҳои мошингарди Обигарм–Нуробод (86 километр), Қалъаихумб–Ванҷ (93 километр), қитъаи Ҳуҷанд–Конибодони роҳи Ҳуҷанд–Исфара (130 километр), Қўрғонтеппа–Данғара– Кўлоб (155 километр) ва дар маҷмӯъ, беш аз 500 километр дар марҳалаи омӯзиш ва лоихакашӣ қарор доранд.

✓ Тибқи рейтингҳои Форуми ҷаҳонии иқтисодӣ дар доираи нишондиҳандаи қобилияти рақобати байналмилалӣ Тоҷикистон аз ҷиҳати сифати роҳҳо ва рушди инфрасохтор маҷеи хубро ишғол намуда, дар ин ҷода ба ҳайси кишвари пешқадам дар минтақа арзёбӣ гардид.

Вале бо вуҷуди ин, мо бояд дар самти бунёди роҳҳо ва ба меъёрҳои байналмилалӣ ҷавобгӯ гардонидани онҳо корҳои зиёдро ба анҷом расонем.

Дар давраи миёнамуҳлат таҷдид ва азнавсозии зиёда аз 2000 километр роҳҳои мошингарди ба меъёрҳои замонавӣ мувофиқ пешбинӣ шудааст. Дар баробари ин, бори дигар таъкид менамоем, ки таъмири таҷдид ва нигоҳдории роҳҳои дохилишаҳриву байниноҳиявӣ ва шаҳраку дехот вазифаи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо мебошад ва дар ин самт корҳо бояд тақвият дода шаванд.

Дастурҳои қатъии Пешвои миллат барои бо маҳсулоти солим ва хушсифат таъмин намудани аҳоли

Яке аз муҳимтарин масъалаҳои, ки дар Паёми имсола ба он таъкиди ҷиддӣ гаштааст, зарурати таъмини аҳоли бо маҳсулоти хушсифат ва пешгирии қатъии воридот ва фуруши маҳсулоти барои мардум зараррасон мебошад.

Ин дастурҳои ғамхоронаи Пешвои миллат дар ҳаққи аҳоли аллакай татбиқи худро ёфта истода, раванди назорати қатъӣ ва танзими меъёрии бозори воридот ва фурӯши маҳсулти истеъмоли оғоз гаштааст.

Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин маврид чунин таъкид гардидааст:

✓ Таъмин намудани аҳоли бо маҳсулоти хушсифат, ки шартӣ асосии солимии мардум мебошад, яке аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад, вале ҳолатҳои аз ҷониби соҳибкорону тоҷирон бо ҳар роҳу васила ба бозори истеъмолии кишвар ворид намудани маҳсулоти пастсифат ба назар мерасанд, ки ба саломатии шаҳрвандон зараровар аст.

✓ Ба Ҳукумати мамлакат супориш дода мешавад, ки барои мукамал гардонидани низоми идораи давлатии санитариву фитосанитарӣ, стандартизатсия, сертификатсия ва назорати байторӣ тағйироти сохтории заруриро амалӣ намояд.

✓ Қихати пешгирии воридоти молу маҳсулоти пастсифат ва ғайристандартӣ мақомоти ваколатдорро зарур аст, ки доир ба риояи ҳатмии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон **«Дар бораи ҳимояи ҳуқуқи истеъмомлқунандагон»** чораҳои таъхирнопазир андешанд ва дар ин самт Барномаи беҳатарии маҳсулоти озуқавориро таҳия ва амалӣ намоянд.

✓ Тибқи маълумоти Прокуратураи генералӣ фаъолияти гурӯҳи корӣ вобаста ба санҷиши сифати маҳсулоти воридотӣ дар 196 ширкати тиҷоратӣ нишон дод, ки ба кишвар ҳамасола 500–600 тонна бозичаҳои гуногун аз 20 давлати дунё ворид мешаванд, ки 90 дарсади онҳо аз рӯи сифат ба талаботи беҳатарӣ мувофиқ нестанд ва ба саломатии кӯдакон зараровар мебошанд.

✓ Бо мақсади рушди соҳаи парандапарварӣ дар кишвар ва таъмин намудани бозори истеъмоли бо

маҳсулоти хушсифати ватанӣ қорӣ кардани чораҳои ҳавасмандгардонӣ ва имтиёзҳо доир ба андоз зарур аст.

✓ Дар робита ба ин, соҳаи парандапарварӣ оид ба истеҳсоли маҳсулоти озуқа яке аз самтҳои афзалиятнок эълон гардида, воридоти технологияву таҷҳизот ва мавод барои таъминоти соҳа аз ҳамаи андозу пардохтҳо озод карда шавад.

✓ Дар баробари ин, технологияи нигоҳдории маҳсулоти гӯштӣ дар сатҳи зарурӣ ва тибқи меъёрҳои қабулшуда таъмин нагардидааст ва соҳибкоронро зарур аст, ки дар ин самт низ чораҷӯӣ намоянд.

✓ Солҳои охир истеҳсоли меваю сабзавот афзоиш ёфта истодааст, вале содироти он дар 11 моҳи соли равон 23 дарсад кам шудааст. Аз ин бармеояд, ки сарфи назар аз талаботи зиёди шарикони асосии тиҷоратиамон ба меваю сабзавоти аз ҷиҳати экологӣ тозаӣ мо, имкониятҳои мавҷуда дар самти коркард, бандубаст ва содироти онҳо ба таври зарурӣ истифода нашудаанд ва сохтору мақомоти марбута дар ҳалли ин масъала бояд мунтазам чораҷӯӣ намоянд.

✓ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифадор карда мешавад, ки бо дарназардошти талаботи воқеии аҳолии мамлакат ба маводи озуқа ва дастрасии сокинон ба ғизои хушсифат барномаи нави давлатии амнияти озуқавориро таҳия ва татбиқ созад.

Зарурати ворид намудани технологияҳои нав барои рушди кишоварзӣ

Истифодаи самараноки обу замин ва зиёд кардани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ бе ворид намудани технологияҳои нав ва риояи қоидаҳои муносири агротехникии парвариши зироатҳо ғайриимкон мебошад. Дар панҷ соли охир беш аз 10 ҳазор техникаву таҷҳизоти кишоварзӣ ба маблағи 570 миллион сомонӣ ворид карда,

барои ин дар ҳаҷми беш аз 200 миллион сомонӣ имтиёзҳо татбиқ гардиданд. Вобаста ба ин, Ҳукумати мамлакат, Вазорати саноат ва технологияҳои нав вазифадор карда мешаванд, ки корро дар самти таъсиси корхонаҳои муштарак доир ба истеҳсоли техникаи табиноти кишоварзӣ дар дохили кишвар ба роҳ монанд.

Вазорати кишоварзӣ, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ, Агентии беҳдошти замин ва обёрӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ бояд бо ҷалби соҳибкорони ватаниву хориҷӣ ҷиҳати беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо, ба роҳ мондани усулҳои интенсивии истеҳсолоти кишоварзӣ, пурра ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани заминҳои боир, махсусан, баланд бардоштани маданияти истифодаи замин чораҷӯӣ намоянд.

Дар баробари ин, дар самти зиёд намудани майдони боғу тоқзор ва ба ин васила афзун гардонидани истеҳсоли меваҳои аз ҷиҳати экологӣ тоза, ба стандартҳои ҷаҳонӣ мутобиқ ва ба содирот нигаронидашуда тадбирҳои андешида шаванд. Дар ин ҷода бо ҷалби сармояи дохиливу хориҷӣ бунёд намудани корхонаҳои коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, марказҳои логистикӣ ва сардхонаҳо, инчунин, беҳтар намудани корҳои бозорбӣ (маркетинг) низ аз ҷумлаи вазифаҳои муҳим мебошад.

Соли 2018–Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои

мардумӣ:

дастури ташаббусҳои нави Пешвои миллат барои рушди соҳа

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистондар Паёми худ соли 2018-ро «Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон намуда, дар ин самт як силсила дастуру супориш ва имтиёзу ташаббусҳои наву созанда эълон намуданд, ки аз ҷумла чунин аст:

Сайёҳӣ яке аз соҳаҳои муҳими бо шуғл фаро гирифтани аҳолии қобили меҳнат, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум, рушди дигар соҳаҳои хизматрасониву истеҳсолӣ, инчунин, муаррифкунандаи таъриху фарҳанг, табиат ва анъанаҳои миллий ба ҳисоб меравад. Барои рушди ин соҳа дар кишвар ҳамаи заминаҳои зарурии меъёрии ҳуқуқӣ фароҳам оварда шуда, илова бар ин, як силсила чораҳои ҳавасмандкунӣ низ татбиқ гардидаанд. **Аз ҷумла воридоти таҷҳизот ва масолеҳи сохтмон барои иншооти сайёҳӣ аз пардохтҳои андозу гумрук ва ширкатҳои сайёҳӣ дар панҷ соли аввали фаъолиятшон аз пардохти андоз аз ғоида озод карда шудаанд.**

Қобили зикр аст, ки тайи солҳои охир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми содакардашудаи раводид барои шаҳрвандони 80 кишвари ҷаҳон ҷорӣ гардида, шабакаи ягонаи электронӣ ба қор андохта шудааст.

Тибқи арзёбии соҳмонҳои бонуфузи байналмилалӣ ҳоло Тоҷикистон аз лиҳози низоми содаи гирифтани раводиди навъи сайёҳӣ дар рӯйхати панҷ кишвари пешсафи ҷаҳон мавқеи қорумро ишғол менамояд. Аммо сатҳи иҷрои қорҳо дар самти рушди соҳаи сайёҳӣ, аз ҷумла ҷиҳати бунёди иншоот ва баланд бардоштани сифати хизматрасонӣ ҳамоно беҳбудӣ металабад.

Шароити мусоиди табиӣ ва иқлими Тоҷикистон барои ба қор мондани хизматрасонии муосири сайёҳӣ ва инкишофи намудҳои гуногуни он имконияти беҳтарин муҳайё кардааст. Танҳо зарур аст, ки инфрасохтори муосир бунёд ва сифати хизматрасонӣ дар сатҳи байналмилалӣ ба қор монда шавад.

Айни замон дар қонунгузориҳои мо муҳлати бақайдгирии шаҳрвандони кишварҳои муосир, ки бо Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми раводид доранд, то 3 рӯз муайян шудааст. Таҷриба ва омӯзиш нишон медиҳад, ки муҳлати

зикршуда барои шаҳрвандони хориҷӣ кофӣ нест. **Аз ин хотир, Ҳукумати мамлакат доир ба масъалаи то 10 рӯзи корӣ дароз кардани муҳлати бақайдгирӣ дар мақомоти корҳои дохилӣ қарори дахлдор қабул намояд.**

Раванди додани равидид бе муҳайё сохтани инфрасохтори дахлдор дар сарҳади давлатӣ ғайриимкон аст. Аз ин рӯ, тамоми гузаргоҳҳои сарҳади Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ба шабакаи ягона пайваст карда, низоми идоракуни такмил дода шавад.

Ҳукумати мамлакат вазифадор карда мешавад, ки масъалаи мазкурро дар муҳлати ду моҳ ҳаллу фасл намояд.

Ба Кумитаи рушди сайёҳӣ супориш дода мешавад, ки барои инкишофи намудҳои гуногуни сайёҳӣ, таъсиси инфрасохтори зарурӣ, омода намудани маводи иттилоотӣ ва хатсайрҳои нав дар мавзӯҳои гуногуни кишвар, инчунин, такмили қонунгузори танзимкунандаи фаъолияти соҳа чораҳои зарурӣ андешида, лоиҳаи Стратегияи рушди сайёҳиро барои давраи то соли 2030 омода ва барои баррасӣ ба Ҳукумати мамлакат пешниҳод намояд.

Яке аз масъалаҳои ҳалталаб барои рушди сайёҳӣ баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасонию мусофиркашонӣ аз ҷониби Ширкати ҳавопаймоии давлатии “Тоҷик Эйр” ва Корхонаи воҳиди давлатии “Роҳи оҳани Тоҷикистон” мебошад.

Кухнаю фарсуда шудани парки техникӣ, номукаммалии сохтори идоракуни ва вазъи душвори молиявӣ садди роҳи инкишофи соҳаҳои зикршуда гардидааст. Зарур мешуморам, ки ҷиҳати навсозии техникии ширкат ва корхонаи мазкур ва ба ин васила баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасонӣ ба мусофирон воридоти ҳавопаймоҳо, локомотивҳо ва

вагонҳои замонавии мусофиркаш пурра аз пардохти бочи гумрукӣ ва андоз аз арзиши иловашуда озод карда шавад.

Ҳамзамон бо ин, ба Ҳукумати кишвар супориш дода мешавад, ки барои баланд бардоштани қобилияти рақобати Ширкати давлатии “Тоҷик Эйр” барномаи махсуси дастгирии давлатии онро таҳия ва амалӣ намояд.

Бо мақсади тараққӣ додани соҳаи сайёҳӣ, муаррифии шоистаи имкониятҳои сайёҳии мамлакат ва фарҳанги миллӣ дар арсаи байналмилалӣ, инчунин, ҷалби сармоя ба инфрасохтори сайёҳӣ пешниҳод менамоем, ки соли 2018 дар кишвар Соли рушди сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ эълон карда шавад.

Дар ин раванд, Ҳукумати мамлакатро зарур аст, ки барои рушди хунарҳои мардумӣ ба соҳибкорон ва хунармандон ҷудо намудани қарзҳои имтиёзнокро тавассути Фонди дастгирии соҳибкорӣ васеъ ба роҳ монад.

Инчунин, бо мақсади ҳавасмандгардонии аҳоли ҷиҳати истехсоли молҳои ниёзи мардум дар хона ва рушди хунарҳои мардумӣ аз 1 январи соли 2018 фурӯши чунин молу мавод аз пардохти ҳамаи намудҳои андоз озод карда шавад.

4

ТОҶИКИСТОН ДАВЛАТИ ИҶТИМОӢ АСТ: *ИФОДАИ САМТҲОИ АСОСИИ СИЁСАТИ ИҶТИМОӢИ ДАВЛАТ ДАР ПАЁМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ*

Таҳлили ҳамаҷонибаи мазмун ва муҳтавои Паёми имсолаи Пешвои муаззами миллат нишон медиҳад, ки маҷмуаи масъалаҳои иҷтимоӣ, яъне ташаббуси барномаҳои мушаххас барои таъмини зиндагии сазовор барои шаҳрвандони кишвар ва ғамхорӣ васеъ нисбат ба ҳар як қишри ҷомеа дар маркази тавачҷуҳи Пешвои миллат қарор доранд. Ҳамин тавр, Паём бори дигар

дидгоҳи мардумсолор ва сиёсати халқпарвару инсонмехвари Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба пуррагӣ ифода ва инъикос менамояд.

**Дар масъалаи рушди соҳаи маориф
ва сармояи инсонӣ Тоҷикистон кишвари пешсафи
минтақа аст**

Дар ҷаҳони муосир рушди иқтисодию иҷтимоии ҳар кишвар ба рушди сармояи инсонии он вобастагии зич дорад. Бинобар ин, дар Паёми Пешвои миллат ин масъала ба таври ҷиддӣ пеш гузошта шуда, баланд бардоштани нишондиҳандаҳои сармояи инсонӣ яке аз афзалиятҳои рушд эълон шудааст. Дар ин баҳши Паёми Пешвои миллат, аз ҷумла ба масъалаҳои зерин пардохта шудааст:

Нишондиҳандаи рушди нуруи инсонӣ аз се самти асосӣ: дастрасӣ ба таҳсилот, тандурустиву дарозумрӣ ва сатҳи шоистаи зиндагӣ иборат мебошад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои беҳтар гардидани вазъ дар самтҳои мазкур барномаҳои давлатӣ ва тадбирҳои иловагиро амалӣ карда, дар ду соли охир ба дастовардҳои назаррас соҳиб гардидааст. Махсусан, мо дар соҳаи илму маориф иқдомоти ҷиддиро роҳандозӣ карда, ислоҳот ва навсозиро босуръат пеш мебарем.

Соли 2017 аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо ҷихати сохтмон ва азнавсозии муассисаҳои таълимӣ зиёда аз 400 миллион сомонӣ сарф гардида, 24 ҳазор ҷойи нишаст муҳайё карда шуд. Соли 2018 ин раванд идома ёфта, маблағҳои буҷети давлатӣ ва лоиҳаҳои сармоягузорӣ ба ин самт равона карда мешаванд. Инчунин, бо қарори Ҳукумати Тоҷикистон “Барномаи давлатии таъмини муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ бо кабинетҳои фаннӣ ва озмоишгоҳҳои муҷаҳҳази таълимӣ барои солҳои 2018–2020” қабул гардид.

Нишондиҳандаҳои дараҷаи таҳсилот собит месозанд, ки саводнокӣ миёни аҳолии калонсол боло рафта, ҳиссаи шаҳрвандоне, ки таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ мегиранд, бамаротиб афзуда истодааст.

Мувофиқи назарсанҷие, ки созмонҳои бонуфузи ҷаҳонӣ доир ба кишварҳои рӯ ба инкишоф анҷом додаанд, соли 2017 Тоҷикистон аз рӯйи 4 нишондиҳанда: дастрасӣ ба таҳсилот, сифати таҳсилот, сармояи инсонӣ ва қобилияти рақобати он дар миёни 101 давлати ҷаҳон ҷойи 54-умро соҳиб шудааст. Аз рӯйи ин таҳлил Тоҷикистон дар фазои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил (ИДМ) яке аз ҷойҳои аввалро ишғол менамояд. Албатта, ин дастоварди хуб аст, аммо мо набояд бо ин нишондиҳанда қонеъ шуда, таваҷҷуҳро ба ин соҳаи ҳаётан муҳим кам намоем. Баръакс, моро зарур аст, ки боз ҳам зиёдтар заҳмат кашеда, ба масъалаи таълиму тарбия афзалияти бештар диҳем, сатҳу сифати таълимро дар ҳамаи зинаҳо беҳтар кунем, барои таҳсилоти босифат аз тамоми имконот истифода карда, заминаҳои моддиву техникаи муассисаҳои таълимро таҳким бахшем ва самарабахшии ғаъолияти онҳоро таъмин намоем.

Барои ин, мо бояд нишондиҳандаҳои таъмини сифатро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот бо стандартҳои ҷаҳонӣ наздик созем, ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбиро бо субъектҳои бозори меҳнат густариш бахшем, дараҷаи рушди низоми инноватсияи миллӣ ва нишондиҳандаҳои азхудкунии технологияҳои иттилоотиву коммуникатсиониро беҳтар гардонем. Зеро сифати омодагии мутахассисони оянда аз ҳамин омилҳо вобастагӣ дошта, имкон медиҳад, ки мо дар соҳаи маориф ба натиҷаҳои боз ҳам бештар ноил гардем. Дар робита ба ин, Вазорати маориф ва илмро зарур аст, ки ҷиҳати боло бурдани сатҳу сифати дониши хонандагону донишҷӯён,

омӯзиши илмҳои муосир ва забонҳои хориҷӣ тадбирҳои иловагӣ андешида, ба масъалаи баланд бардоштани ҳисси худшиносии миллӣ, ватандӯстӣ, ифтихори ватандорӣ ва дар рӯҳияи инсонпарварӣ тарбия намудани насли навраси кишвар таваҷҷуҳи аввалиндараҷа зоҳир намояд.

Рушди илму иноватсия – кафолати рушди ҷомеа

Сармояи инсонӣ ҳамчун муҳаррики пуриқтидор ба пешрафти иноватсия ва технологияҳои нав мусоидат мекунад ва бинобар ин, илми муосири ватанӣ бояд ҷавобнонро бештар ба илмомӯзӣ, татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ ва таҳқиқи масъалаҳои иқтисодӣ рақамӣ сафарбар намояд. Махсусан, вусъат додани раванди ихтироъкорӣ, азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва ҷорӣ кардани онҳо дар истеҳсолот вазифаи аввалиндараҷаи олимони кишвар маҳсуб меёбад.

Тибқи маълумот аз 14 ҳазор пирияхе, ки дар кишвари мо ба қайд гирифта шудааст, дар давоми 40 соли охир бо сабаби гармшавии иқлим ҳазор пириях аз байн рафтааст ва ин раванд солҳои охир босуръат идома дорад. Бо дарназардошти чунин вазъ, Академияи илмҳо дар сохтори худ Маркази омӯзиши пирияхҳо таъсис дода, мониторинги доимии пирияхҳо ва дигар сарчашмаҳои обии кишварро ҷиддӣ ба роҳ монанд. Ҷамзамон бо ин, муассисаҳои илмии Академияро зарур аст, ки таҳқиқотро доир ба гуногунии биологӣ, сарватҳои табииву зеризаминӣ, ҷустуҷӯи геологӣ, корҳои бостоншиносӣ ва омӯзиши таъриху фарҳанги миллати тоҷик идома бахшанд.

Дар шароити имрӯза, ки илму технология бо суръати кайҳонӣ пеш рафта истодааст, олимони ҶУМҳурии Тоҷикистонро зарур аст, ки ҷиҳати баланд бардоштани

қобилияти рақобати илми ватанӣ корҳои таҳқиқотиву технологиро вусъат бахшанд.

Дар шароити нави ҷаҳонӣ фарҳанг дар ҳифзи миллатҳо нақши ҳалқунанда мебозад

Пешвои миллат дар Паёми худ ба зарурати рушди фарҳанг ва муассисаҳои фарҳангӣ дар кишвар диққати махсус зоҳир намуда, дар ин самт мулоҳизаҳои муфид ва дастуру супоришҳои соҳанда содир намуданд. Масъалаҳои соҳаи фарҳанг дар Паёми имсола ба таври зерин инъикос шудаанд:

Тамоюли ҷаҳонишавии фарҳанг ба яке аз мушкилоти глобалии қарни XXI табдил ёфта, талабот нисбат ба сатҳи маънавиёти инсон, тарбия ва ташаккули наслҳое, ки вазифаҳои азими бунёди ҷомеаи навин дар даврони соҳибистиклолии миллати тоҷик ба зиммаи онҳо гузошта хоҳад шуд, торафт меафзояд. Дар ин марҳалаи муҳим мақсаду вазифаҳои фарҳанг бештар ба масъалаҳои ташаккули маънавиёт, омӯзиши амиқи таъриху фарҳанги гузаштаву муосири халқи тоҷик, баланд бардоштани ифтихори миллӣ ва ҳисси ватандӯстиву ватандорӣ, инчунин, дар тафаккури мардум ва махсусан, наврасону ҷавонон густариш додани эҳсоси эҳтиром ба муқаддасоти милливу рамзҳои давлатӣ равона мегардад.

Аз ҷониби Ҳукумати кишвар дар даҳ соли охир Китобхонаи миллӣ ва Осорхонаи миллӣ бунёд гардида, бинои аксари театрҳои касбӣ ва муассисаҳои фарҳангӣ дар мамлакат, аз ҷумла ду театри академӣ дар шаҳри Душанбе аз таъмири асосӣ бароварда, дар шаҳру ноҳияҳои гуногуни мамлакат беш аз 20 театр ва қасру марказҳои муосиру муҷаҳҳази фарҳангӣ сохта, ба истифода дода шуданд. Барои тайёр кардани кадрҳои

соҳаи фарҳанг ду муассисаи таҳсилоти олии касбӣ: Консерваторияи миллӣ ва Донишқадаи давлатии санъати тасвирӣ ва дизайн таъсис дода, Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати ба номи Мирзо Турсунзода пурра аз таъмири асосӣ бароварда, оркестри муқаммали симфонӣ иборат аз 120 нафар ташкил карда шуд.

Дар баробари ин, дар хориҷи кишвар садҳо нафар мутахассисони соҳаи фарҳанг тарбия ёфта, иддае аз онҳо аллакай дар театрҳои касбӣ ва муассисаҳои фарҳангӣ фаъолият карда истодаанд. Бо вучуди ин, ҳоло ҳам нарасидани кадрҳои баландсифатии соҳаи фарҳанг мушоҳида мешавад. Аз ин рӯ, Вазорати фарҳанг вазифадор аст, ки дар доираи татбиқи **“Барномаи давлатии тайёр кардани мутахассисони соҳаи фарҳанг, санъат ва таъбу нашр барои солҳои 2018–2022”** мушқилоти ҷойдоштаро бартараф намояд.

Ҳамчунин, моро зарур аст, ки фаъолияти муассисаҳои таълимии санъату ҳунар, осорхонаву китобхонаҳо, театрҳо ва марказҳои фарҳангиро беҳтар гардонем, аҳли ҷомеаро ба ин муассисаҳо ҳарчи бештар ҷалб кунем ва бо ин роҳ ба раванди баланд бардоштани сатҳи маърифату маънавияти аҳли ҷомеа, алалхусус, наврасону ҷавонон, яъне наслҳои ояндасози миллат ва рушди фарҳанги миллӣ тақони ҷиддӣ бахшем.

**Миллати солим таҳкурсии ҷомеаи солим мебошад:
*ғамхории Пешвои миллат нисбат ба таъмини
саломатии аҳоли***

Ҳукумати мамлакат, бо дарназардошти он, ки саломатии мардум шартӣ муҳимтарини пешрафти мамлакат мебошад, ба ҳалли масъалаҳои вобаста ба тандурустии аҳоли эътибори аввалиндараҷа медиҳад.

Тавре дар Паём омадааст, дар давоми 26 сол дар Тоҷикистон барои таъмин намудани аҳоли ва соҳаҳои

иҷтимоӣ бо оби тозаву босифати нӯшокӣ, ки омили асосии ҳифзи саломатӣ мебошад, ба маблағи қариб 1 миллиард сомонӣ лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ ва кумаки беруна амалӣ гардида, дар ин самт татбиқи лоиҳаҳо боз ба маблағи 1,2 миллиард сомонӣ идома дорад.

Дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ислохот бомаром идома ёфта, дар натиҷаи мунтазам афзудани маблағгузорӣ дар ду соли охир садҳо муассисаҳои нави тандурустӣ, ки дорои таҷҳизоти замонавии тиббӣ мебошанд, мавриди истифода қарор гирифта, сатҳу сифати хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли беҳтар шуда истодааст.

Бо вучуди пешравиҳо, бояд гуфт, ки дар соҳа ҳоло ҳам як силсила мушкилоте боқӣ мондаанд, ки ислоҳи саривақтӣ меҳоянд.

Тоҷикистони мо дорои неъматҳои бебаҳои табиӣ–обҳои табобативу гиёҳҳои шифобахш буда, муҳит ва табиати кишварамон барои рушди соҳаи дорусозӣ ва бунёди истироҳатгоҳҳо дар мавзеи обҳои шифобахш бисёр мувофиқ мебошад, вале истифода аз ин имконот ва ташкили инфрасохтори муосири табобативу солимгардонӣ ҳанӯз қонъкунанда нест.

Ҳоло дар мамлакат 32 корхонаи хурди соҳа фаъолият дорад, вале онҳо ҳамагӣ 240 номгӯи маводи доруворӣ ва тиббиро истехсол мекунанд. Яъне нарасидани доруворӣ, пастсифат будани аксари онҳо ва рушд накардани саноати дорусозӣ дар мамлакат ба яке аз масъалаҳои ташвишовар табдил ёфтааст. Ҳол он ки **дар кишвари мо зиёда аз 3500 навъи гиёҳҳои шифобахш ва садҳо сарчашмаи обҳои гарми табобатӣ мавҷуданд.**

Бо мақсади беҳтар намудани вазъи пешниҳод менамоем, ки аз соли 2018 воридоти технологияҳои

навтарин барои корхонаҳои дорусозӣ ва таҷҳизоти ҳозиразамони ташхису табобат аз андоз аз арзиши иловашуда ва боҷи гумрукӣ озод карда шавад.

Таъкиду ғамхориҳои Пешвои миллат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳоли

Мо ба раванди солимгардонии маъюбон, дастгирии иҷтимоии табақаҳои осебпазири аҳоли, аз ҷумла кӯдакони ятиму бесаробонмонда, оилаҳои камбизоат ва дастрасии онҳо ба хизматрасонии тиббиву иҷтимоӣ таваҷҷуҳи хос зоҳир намуда, дар ин самт ҳамаи тадбирҳои саривақтиро амалӣ карда истодаем. Масалан, маблағгузориҳои хона-интернатҳои ятимон, маъюбон ва пиронсолон дар як сол ба як бошанда 21 ҳазор сомонӣ ва хонаи кӯдакони ба як кӯдак 15 ҳазор сомонӣ рост меояд, ки нисбат ба соли 2010 мутаносибан чор ва дуҷумм баробар зиёд мебошад.

Барои мактаб-интернатҳои низоми маорифи кишвар бошад, ба як хонанда дар як сол аз буҷети давлат ба ҳисоби миёна 7500 сомонӣ маблағ сарф карда мешавад, ки афзоиши он дар ҳафт соли охир беш аз се баробарро ташкил медиҳад, вале масъалаҳои вобаста ба тайёр кардани кадрҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, ҷорӣ намудани шаклҳои инноватсионии кори иҷтимоӣ ва таъмини муҳити дастрас барои маъюбон беҳбудиро тақозо доранд. Аз ин рӯ, ба вазоратҳои тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, маориф ва илм супориш дода мешавад, ки оид ба ҳалли мушкилоти мавҷуда чораҳои зарурӣ андешида, камбудииҳои ҷойдоштаро ислоҳ намоянд.

**Дар соли 2018-ум бояд 110 ҳазор ҷойи кори доимӣ
таъсис шавад:
*сиёсати давлатӣ дар самти таъмини аҳоли бо
ҷойҳои кори***

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба масъалаи шуғл ва таъсиси ҷойҳои нави корӣ диққати махсус дода, дар ин самт якҷанд барномаҳои давлатиро амалӣ намуда истодааст. Соли 2017-ум 135 ҳазор ҷойи кори доимӣ, муваққатӣ ва мавсимӣ ташкил шудааст, ки ин мушкилоти нарасидани ҷойҳои кориро дар мамлакат ҳал карда наметавонад. Аз ин рӯ, мо бояд дар ҳамкорӣ бо соҳибкорони ватанӣ ва тавассути ҳарчи бештар ҷалб намудани сармояи дохиливу хориҷӣ, аз ҷумла сармояи мустаким сохтмони корхонаҳои хурду миёна ва азхудкунии заминҳои навро, ки омили муҳайё кардани ҷойҳои кори нав мебошанд, ҷиддӣ ба роҳ монем. Вобаста ба ин, Ҳукумат вазифадор аст, ки ҷиҳати таъсис додани корхонаҳои хурду миёна тадбирҳои бетаъхир андешад ва дар давоми соли 2018-ум 110 ҳазор ҷойи кори доимӣ, бахусус, барои занону ҷавонон таъсис диҳад.

Вазоратҳои меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, саноат ва технологияҳои нав, маориф ва илм, кумитаҳои кор бо ҷавонон ва варзиш, занон ва оила, рушди сайёҳӣ, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳоро зарур аст, ки масъалаи шуғли аъзои ҳар як оилаи кишварро таҳлил карда, ҷалби онҳоро ба соҳаи кишоварзӣ, корҳои хонагӣ, косибӣ, ҳунарҳои мардумӣ, инчунин, корҳои мавсимӣ ва хизматрасонӣ таъмин созанд.

Дар баробари ин, касбомӯзии калонсолонро ба роҳ монда, дар заминаи муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ марказҳои касбомӯзӣ ташкил карда шаванд.

**«Соли ҷавонон» ҷамъбаст шуд,
аммо дастгирии давлатии ҷавонон идома меёбад**

Бо дарназардошти саҳми созандаи ҷавонон дар мамлакат, соли 2017 аз тарафи Пешвои миллат «**Соли ҷавонон**» эълон шуда буд. Ин иқдом дар татбиқи сиёсати давлатӣ оид ба дастгирии ҷавонон нақши назаррас бозид. Ташаббуси мазкур, инчунин, барои боло рафтани ҳисси ватандӯстӣ, ташаккули тафаккури ҷавонон оид ба масъалаҳои ифтихори миллӣ ва ҳудогоҳиву худшиносӣ такони ҷиддӣ бахшид.

Боиси қаноатмандист, ки ҷавонони бонангу номус ва боиродаи мо ҳамчун нерӯи созанда дар маъракаҳои муҳими давлативу ҷамъиятӣ фаъолона иштирок карда, дар қорҳои ободонӣ ва бунёдкорӣ ҳиссаи сазовор гузошта истодаанд.

Дар ин раванд, зарур аст, ки минбаъд ҳуди ҷавонон ташаббускори амалҳои созанда бошанд, дастовардҳои илмиву эҷодии худро сари вақт муаррифӣ созанд, ба муқобили зухуроти номатлуб мубориза баранд, зиракии сиёсиро аз даст навода, дар ҳифзи амнияти ҷомеа ва давлат омода бошанд, таъриху фарҳанги халқамонро гиромӣ доранд ва барои ободиву пешрафти минбаъдаи Ватани маҳбубамон саъю кӯшиш намоянд.

Ғамхориҳои Ҳукумат нисбат ба ҷавонон танҳо бо “Соли ҷавонон” маҳдуд намешавад, баръакс, ҳалли масъалаҳои вобаста ба наврасону ҷавонон минбаъд низ самти муҳимтарини фаъолияти мо хоҳад буд.

Мо бояд ба оммавигардонии варзиш, таблиғи тарзи ҳаёти солим ва рушди бемайлони варзиш дар мамлакат таваҷҷуҳи бештар зоҳир намоем. Варзиш ҳамчун қосиди сулҳ воситаи беҳтарини муаррифии давлату миллат дар арсаи байналмилалӣ ба шумор меравад.

Имсол варзишгарони тоҷик дар бисёр мусобиқаҳои минтақавӣ ва ҷаҳонӣ иштирок карда, шаъну шарафи Ватани азизамонро баланд бардоштанд, ки ин

дастовардҳои онҳо тухфаи сазовор ба “Соли ҷавонон” мебошад.

Ҳарчанд ки дар шаҳру ноҳияҳои мамлакат аз соли 2011 то 2016-ум беш аз 1400 иншооти варзишии нав бунёд гардида, қариб 1100 иншоот таъмиру таҷдид шудааст, вале мо бояд дар оянда низ ба бунёди майдонҳо, иншооти толорҳои варзишӣ ва рушди минбаъдаи инфрасохтори соҳаи варзиш диққати ҷиддӣ диҳем.

Ободкориҳои роҳбарияти шаҳри Душанбе намунаи барои шаҳру ноҳияҳои дигар

Соли 2017 танҳо дар шаҳри Душанбе 75 майдону марказҳои хурду бузурги варзишӣ бунёд гардида, дар аксари гулгаштҳо ва боғҳои фароғату истироҳат ҷойҳои алоҳидаи машқу тамрин сохта шуданд, ки ин ҳама ба оммавигардонии варзиш ва ташвиқи тарзи ҳаёти солим дар байни наврасону ҷавонон мусоидат менамояд. Роҳбарияти шаҳри Душанбе, иловатан, тасмим гирифтааст, ки соли 2018 дар пойтахти мамлакат барои наврасону ҷавонон боз 90 майдони варзишӣ ва гулгаштҳои нав сохта, то ҷашни истиқлолият ба истифода супорад.

Дар доираи ин ташаббус ба роҳбарони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон ва раисони шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ супориш дода мешавад, ки нақшаи чорабиниҳо таҳия карда, то ҷашни 30 – солагии истиқлолият ҳамаи имкониятҳоро ба оммавигардонии варзиш, ташвиқи тарзи ҳаёти солим ва рушди варзиш сафарбар созанд.

Зарур аст, ки дар маркази вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, шаҳраку деҳот, маҳалҳои аҳолинишину деҳаҳо якҷо бо соҳибкорону тоҷирон ва дигар шахсони саховатпеша бунёди боғу гулгаштҳо, марказҳои истироҳату фароғат,

майдону толорҳои варзишӣ ва дигар корҳои ободонӣ дастҷамъона идома дода шаванд.

5

МАСЪАЛАҲОИ ТАҲКИМИ ҚОМЕАИ ҲУҚУҚБУНЁД ВА ТАЪМИНИ АМНИЯТИ МИЛЛӢ ДАР ПАЁМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Дар ин баҳши Паёми худ Пешвои муаззами миллат ба масъалаҳои бунёди қомеаи ҳуқуқбунёд ва зарурати таъмини волоияти қонун дар кишвар таъкид карда, сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар самти таъмини суботу амният шарҳ намуданд. Пешвои миллат таъмини суботу амниятро заминаи асосии рушди давлат дониста, дар ин росто ба масъалаҳои чун зарурати муборизаи пайваста бо экстремизму терроризм, қочоқи маводи мухаддир ва ҷиноятҳои дорои хусусияти коррупсионӣ таъкиди ҷиддӣ фармуданд. Дар ин баҳш Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчунин эътимоди комил ва ифтихори ҳудро нисбат ба ҳомиёни Ватани маҳбубамон изҳор намуда, барои боз ҳам беҳбуд ёфтани шароити зиндагӣ ва хизмати онҳо супоришҳои ҷиддӣ доданд.

Тоҷикистон бунёди қомеаи ҳуқуқбунёдро интиҳоб намудааст

Кишвари мо роҳи эъмори қомеаи ҳуқуқбунёдро интиҳоб намудааст, ки яке аз ғояҳои асосии он таъмини волоияти қонун ва ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд мебошад. Принципи мазкур тақозо менамояд, ки муносибатҳои ҷамъиятӣ дар ҳамаи соҳаҳо тавассути

қонунҳое танзим шаванд, ки ҷавобгӯии меъёрҳои ахлоқ ва адолату инсондӯстӣ бошанд.

Яке аз иқдомоти муҳим дар ин самт якҷо бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ворид намудани тағйиру илова ба шаш қонун ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мебошад, ки аз ҷониби сокинони мамлакат дастгирӣ ёфт.

Мусаллам аст, ки фароҳам овардани фазои ҳуқуқӣ дар ҷомеа вазифаи аввалиндараҷаи давлати ҳуқуқбунёд мебошад.

Таъмини амният ва субот заминаи асосии рушди давлат

Барои амалӣ намудани ин ҳадаф, пеш аз ҳама, хифзи амният ва тартиботи ҳуқуқӣ зарур аст. Зеро амният ва субот заминаи асосии рушди давлат ба ҳисоб меравад. Аз ин ҷост, ки ҳоло таъмини амният дар ҷомеаи ҷаҳонӣ дар сархати масъалаҳои мубрами рӯз қарор дорад.

Дар соле, ки сипарӣ шуда истодааст, мо шоҳиди содир шудани амалҳои мудҳиши террористӣ дар Осиёву Африқо ва Аврупову Амрико гардидем ва қариб рӯзе нест, ки сокинони ин ё он гӯшаи ҷаҳон қурбони қиноятҳои террористӣ нагарданд. Бо вучуди чунин вазъ, дар арсаи байналмилалӣ то ҳол таърифи ягонаи мафҳумҳои «терроризм» ва «террорист» вучуд надорад, ки ин ҳолат ба истифодаи меъёрҳои дугона ва духӯрагиву гуногунфаҳмиҳо мусоидат карда истодааст.

Мо бояд ҳамеша дар назар дошта бошем, ки терроризм ва террористро ба худӣ ва бегона, ашаддӣ ва ислоҳгаро ё хубу бад ҷудо кардан мумкин нест, баръакс, тавре ки ман борҳо таъкид намуда будам, террорист ватан, дин, мазҳаб ва миллат надорад.

Зухуроти терроризм ба суботу амнияти кураи замин хавфу хатари бениҳоят зиёд дорад.

Хатарҳои замони муосир, вазъият дар Ховари Миёна, бахусус, вазъи Афғонистони ҳамсоя моро водор месозанд, ки ба масъалаи таъмини амният диққати аввалиндараҷа диҳем. Бахусус, дар қаламрави Афғонистон пайдо шудани террористони ба ном «Давлати исломӣ», ки баъзе шахрвандони кишварҳои аъзои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил низ ба он шомиланд, вазъро боз ҳам ноором намуда, боиси ташвиши давлатҳои ҳамсоя гардидааст. Тоҷикистон, ки бо Афғонистон сарҳади тӯлонӣ дорад, ба ин масъала бетафовут буда наметавонад. Вазъи имрӯзаи сарҳад бо Афғонистон низ моро водор менамояд, ки ба ин масъала тавачҷуҳи бештар зоҳир намоем.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сафи пеши

мубориза бо қочоқи маводи муҳаддир қарор дорад

Мушкилоти дигари бо вазъи Афғонистон алоқаманд муомилоти ғайриқонунии маводи муҳаддир мебошад. Ба ҳама маълум аст, ки муомилоти ғайриқонунии маводи муҳаддир яке аз сарчашмаҳои маблағгузории терроризми байналмилалӣ ва нооромииҳо дар ҷаҳон ба шумор меравад.

Тибқи маълумоти расмӣ Созмони Милали Муттаҳид соли 2017 майдони кишти ин зироатҳо 63 дарсад зиёд шуда, то ба 328 ҳазор гектар расидааст ва дар назар аст, ки истехсоли маводи муҳаддир нӯҳ ҳазор тоннаро дар муодили афюн ташкил хоҳад кард ва қўшиши интиқоли қисми муайяни ин мавод тавассути кишвари мо низ сурат хоҳад гирифт.

Аз соли 1994 инҷониб аз тарафи мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомии кишвар беш аз 121 тонна маводи нашъаовар, аз ҷумла зиёда аз 34 тонна героин мусодира карда шудааст, ки ин миқдор мавод метавонист

кариб 53 миллион нафарро гирифтори бемории нашъамандӣ ва ҳамин қадар оилаҳоро бадбахт гардонад. Бо вучуди ин, зарур аст, ки мубориза бар зидди маводи мухаддир аз ҷониби Агентии назорати маводи нашъаовар ва дигар сохтору мақомот боз ҳам пурзӯр гардида, дар ин самт тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд.

Пешвои миллат: «Мо ба ҳомиёни Ватани маҳбубамон эътимоди комил дорем ва бо онҳо ифтихор мекунем!»

Дар шароити мураккабу печидаи ҷаҳони муосир хизматчиёни ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳ ва кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ вазифадоранд, ки барои ҳимояи марзу буми давлати соҳибистиклоламон, ҳифзи суботи сиёсӣ ва қонуниятро тартиботи ҳуқуқӣ доим омода бошанд.

Мо ба фарзандони ҷасуру далери халқамон–ҳомиёни Ватани маҳбубамон эътимоди комил дорем ва бо онҳо ифтихор мекунем.

Дар баробари ин, ба Ҳукумати мамлакат супориш дода мешавад, ки бо дарназардошти вазъи мураккаби ҷаҳони имрӯза ҷиҳати фароҳам овардани шароити мусоид барои зиндагиву хизмати низомиён, мустаҳкам гардонидани асосҳои моддиву техникаи Қӯшунҳои сарҳадӣ ва дигар ҷузъу томҳои Қувваҳои Мусаллаҳ, бунёди инфрасохтори муосири ҳифзи сарҳад, таъмин намудани сохтору мақомоти зикршуда бо кадрҳои баландхатисоси ҳарбӣ тадбирҳои зарурӣ андешад.

Муборизаи беамон бо коррупсия идома хоҳад ёфт

Дар ин масъалаи муҳим Пешвои миллат, аз ҷумла чунин фармуданд:

–Мо диққати сохтору мақомоти давлатӣ ва аҳли ҷомеаро мунтазам ба масъалаи пурзӯр намудани мубориза бо коррупсия ҷалб мекунем, зеро бо вучуди тадбирҳои дар

ин самт андешидаи Ҳукумат ханӯз ҳам ҳолатҳои содиршавии амалҳои коррупсионӣ кам нестанд. Соли 2017 аз ҷониби баъзе хизматчиёни давлатӣ, кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомӣ содиршавии ҷиноятҳои дорои хусусияти коррупсионӣ нисбат ба соли 2016 зиёд шудааст. Аз ҷумла содир шудани чунин ҷиноятҳо аз ҷониби кормандони вазоратҳои маориф ва илм, тандурустӣ, меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ, кумитаҳои андоз, кор бо ҷавонон ва варзиш, судҳо ва бонкҳо бештар ба қайд гирифта шудааст.

Содир намудани ҷиноятҳои коррупсионӣ дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ низ тамоюли зиёдшавӣ дошта, дар муқоиса ба соли 2016-ум 25 дарсад афзудааст.

Аз ин лиҳоз, ба роҳбарони вазорату идораҳо, баҳусус, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунии шаҳраку дехот зарур аст, ки интиҳоб ва ҷобаҷогузориҳои кадрҳои танҳо тавассути озмун ба роҳ монда, барои тоза кардани сафи мақомот аз шахсони тасодуфӣ, риояи қатъии Кодекси одоби хизматчиӣ давлатӣ ва татбиқи усулҳои муассири назорати дохилӣ чораҷӯӣ намоянд.

Масъалаи ҷиддии дигаре, ки бояд мавриди таваҷҷуҳи доимии мо қарор дошта бошад, ин **пешгирии омилҳои коррупсионӣ дар соҳаи истифодаи замин** мебошад. Бо мақсади таъмини эҳтиёҷоти аҳоли дар давраи истиқлолият зиёда аз 130 ҳазор гектар, аз ҷумла 27 ҳазор гектар замини қорами обӣ ба шаҳрвандон ҳамчун замини наздиҳавлигӣ дода шудааст. Лекин ҳоло ҳам ҳолатҳои тақсимоати ғайриқонунӣ, хариду фурӯш ва худсарона ишғол намудани замин аз байн нарафтаанд. Танҳо дар

давоми 10 соли охир қариб 1300 ҷинояти дорои хусусияти коррупсионии вобаста ба замин содир шудааст.

Бинобар ин, ба Прокуратураи генералӣ, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ супориш дода мешавад, ки дар ҳамкорӣ бо дигар мақомоти давлатӣ ҷиҳати сари вақт ошкор ва пешгирӣ намудани ҳуқуқвайронкуниҳо оид ба замин, хусусан, ҷиноятҳои коррупсионӣ дар ин самт тадбирҳои қатъӣ андешанд.

6

ТОҶИКИСТОН ДАР МАРҲАЛАИ НАВИ РУШД: *ВАЗИФАҲО БАРОИ ОЯНДА*

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми имсоли худ як марҳалаи томи рушди кишвари соҳибистиклоламонро таҳлилу ҷамъбаст намуда, эълон доштанд, ки **«Тоҷикистони соҳибистиклол ҳоло ба шарофати заҳмати халқи соҳибмаърифату тамаддунсозаш ба марҳалаи нави рушд ворид шудааст»**. Агар аз замони ба даст омадани истиқлолияти давлатӣ то имрӯзо марҳалаи эҳё ва барқарории давлатдорӣ милли ноем, пас марҳалаи нави таърихӣ давраи рушди устувори Тоҷикистон хоҳад буд. Ин аст, ки Пешвои миллат дар баҳши ҷамъбасти Паёми имсолаи худ моҳияти сифатии ин марҳалаи нав ва вазифаҳои асосии ҷомеаи мо барои ҳифзи дастовардҳо ва идомаи рушди устувор дар ин марҳаларо мавриди баррасӣ қарор доданд.

Мардуми шарифи Тоҷикистон ҳуқуқи маънавии зиндагии шоистаро доранд ва ба он ноил мешаванд

Пешвои миллат таъкид фармуданд, ки маҳз сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдату яқпорчагии мардуми шарафманди тоҷик имкон дод, ки мо маҷрои рушди иқтисоди миллиамонро ба кулӣ тағйир диҳем,

барномаҳои нави давлатиро қабул кунем, сохтори давлатдориамонро, ки асоси онро принципи адолати иҷтимоӣ ташкил медиҳад, таҳким бахшем, иқтидорҳои нави истеҳсолиро ба қор андозем, сокинони мамлакатро дар тамоми фасли сол бо неруи барқ таъмин созем ва барои рушди минбаъдаи соҳаҳои ҳаётан муҳимми кишвар шароит ва заминаи мусоид фароҳам оварем. Ин пешрафтҳо бо саъю кӯшиши ҳар як сокини мамлакат, аз ҷумла кишоварзону коргарон, мутахассисону муҳандисон, омӯзгорону зиёӣён, ҷомеаи шахрвандӣ ва роҳбарону масъулони тамоми сохторҳои давлатӣ ба даст омадаанд ва бори дигар аз иродаи қавӣ, заҳматпешагӣ ва ҳисси баланди ватандӯстона доштани кулли шахрвандони Тоҷикистони муқаддасу маҳбубамон дарак медиҳанд, вале меҳодам маҳсус таъкид намоям, ки бо вучуди ҳамаи дастоварду пешравиҳо дар назди мову шумо ҳанӯз ҳам мушкилоту масъалаҳои зиёди ҳалталаб қарор доранд.

Вазифаи муҳимтарини вакилони мардум, аъзои Ҳукумат, роҳбарони тамоми идораву муассисаҳо, вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, кулли хизматчиёни давлатӣ, ҷавонону бонувон, аҳли зиё ва умуман, хурду бузурги мамлакат аз он иборат аст, ки минбаъд низ саъю кӯшиши худро, дар навбати аввал, ба хотири ҳифзи сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ дар кишвари азизамон сафарбар созанд.

Яъне мо вазифадорем, ки боз ҳам бештар заҳмат кашада, ба иҷрои ҳадафҳои стратегии миллиамон-таъмини истиқлолияти энергетикӣ ва истифодаи самарабахши неруи барқ, аз бунбасти коммуникатсионӣ баровардан ва ба кишвари транзитӣ табдил додани Тоҷикистон, ҳифзи амнияти озукаворӣ ва дастрасии аҳолии мамлакат ба ғизои хушсифат ноил гардем, диёрамонро то гӯшаҳои дурдасттарини он боз ҳам ободу

зебо гардонем, корхонаву коргоҳҳои нав бунёд кунем, барои сокинон ҷойҳои кори муҳайё намоем ва сатҳу сифати зиндагии халқамонро аз имрӯза дида, баланд бардорем, **зеро мардуми шарифи Тоҷикистон ҳукуки маънавии зиндагии шоистаро доранд.**

Танҳо бо сабру таҳаммул, иродаи мустаҳкам, иттиҳоду сарҷамъӣ, саъю талоши аҳлона, заҳмати содиқонаву софдилона, масъулияти баланд ва ташаббусҳои созанда мо метавонем ба ҳадафҳои дар наздамон қарордошта муваффақ шавем ва ҳамаи нақшаву барномаҳои қабулкардаамонро амалӣ намоем.

Ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Тоҷикистон ҷашни худшиносии ватандӯстии ҳар шаҳрванд хоҳад буд

Тавре эълон гардид, чанд рӯз пештар **Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба таҷлили ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон** ба имзо расида, ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дастур дода шуд, ки қарор ва нақшаи чорабиниҳоро вобаста ба ин санаи фархунда омода намояд. Дар ин самт аз тарафи Роҳбари давлат ба Ҳукумати мамлакат ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ супориш дода шуд, ки ба таҳияи лоиҳаи қарори Ҳукумат ва нақшаи чорабиниҳо бо масъулияти том ва ҳисси баланди ватандӯстӣ муносибат карда, ба масъалаи бунёди иншооти маорифу тандурустӣ, фарҳанг ва дигар муассисаҳои иҷтимоӣ, роҳҳо, корхонаву коргоҳҳои истехсолӣ, махсусан, ободу зебо гардонидани маҳалли зист, хиёбонҳо, гулгашту майдонҳо ва дигар корҳои созандагӣ эътибори аввалиндараҷа диҳанд.

Ҳамчунин, Пешвои миллат супориш доданд, ки барои тарғиби васеи моҳияти истиқлолият ва озодӣ, соҳибватаниву соҳибдавлатӣ ва арзишҳои неки миллӣ

тамоми зиёиёни мамлакат, олимону донишмандон, ҷавонону занон, роҳбарони муассисаҳои илмиву фарҳангӣ, аз ҷумла Вазорати фарҳанг, Академияи илмҳо, Кумитаи телевизион ва радио саҳм гирифта, ин арзишҳои муқаддаси миллиро ба таври васеъ инъикос кунанд, дар тафаккур ва андешаи ҳар як сокини кишвар, баҳусус, наврасону ҷавонони мамлакат мазмун ва моҳияти соҳибистиклоливу озодиро ҳарчи бештар ҷой намоянд.

***

Дар чамъбасти Паёми пурмуҳтавои худ Пешвои муаззами миллат ба тамоми ҳамватанони азиз саломативу сарбаландӣ, иқболи нек, хонаи обод, барори қор ва сарфарозию сарбаландии доимӣ орзу намуда, бори дигар боварию эътимоди бепоёни худро ба мардуми шарифи Тоҷикистон ва фардои дурахшони Ватани азизамон изҳор дошта, чунин фармуданд:

«Ман ба қудрати созандаи халқи азизам итминони комил дорам ва дилпуруна изҳор менамоям, ки мо бо заҳмату фаъолияти аҳлонаи худ дар ояндаи наздик мушқилотеро, ки дар ҳаёти ҷомеа ва давлатамон вучуд доранд, бартараф мекунем ва барои мардумамон шароити зиндагии боз ҳам бехтару сазовор муҳайё месозем.»

